KOKAND UNIVERSITY HERALD SCIENTIFIC E-JOURNAL
ISSN: 2181-1695

QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI
KOKAND UNIVERSITY HERALD
ВЕСТНИК КОКАНДСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

OAK: 01-08/1819/6

www.herald.kokanduni.uz

ONA TILI TA’LIM MAZMUNINI FUNDAMENTAL NAZARIY BILIMLAR BILAN RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA’LIM TOPSHIRIQLARINI TUZISH METODIKASI

Axmedova Maloxat Ergashevna,
TAFU Pedagogika kafedrasi professori, pedagogika fanlari doktori (DSc).
malohataxmedova1971@gmail.com
DOI: https://doi.org/10.54613/te454e49

MAQOLA HAQIDA/ О СТАТЬЕ
Qabul qilindi: 2-oktabr 2026-yil
Tasdiqlandi: 5-oktabr 2026-yil
Jurnal soni: 19-B
Maqola raqami: 39

KALIT SO‘ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА
mustaqil ta’lim topshiriqlari, kasbiy kompetensiya, metodika, professionallik, takomillashtirish

ANNOTATSIYA/ АННОТАЦИЯ
Mazkur maqola ona tili ta’limida mustaqil ta’lim va o‘quv topshiriqlarini takomillashtirishning pedagogik, psixologik va ilmiy-metodik zaruratlarini asoslash, savol va topshiriq bilan birga ona tili fanlaridan mustaqil topshiriqlar tuzishning ilmiy-nazariy asoslari o‘qitishga mashq tushunchasini kiritish, pragmatik yondashuv asosida tavsiflash hamda ularni vazifasi nuqtai nazardan tasniflash, amaliyotga tatbiq qilish, ona tili ta’lim mazmunini o‘qitish metodikasi bo‘yicha takomillashtirishda o‘quv topshiriqlar tizimini yaratish va ulardan foydalanish metodikasini ishlab chiqishga bag‘ishlangan. Shuningdek, maqolada mustaqil ta’lim topshiriqlarini talabalarning bilish faolligi, mustaqil fikrlash qobiliyati va kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishga yo‘naltirish masalalari ochib berilgan. Topshiriqlarni murakkablik darajasi, mazmuni va bajarish xususiyatlariga ko‘ra tabaqalashtirish, ularni reproduktiv, izlanuvchan va kreativ faoliyat asosida shakllantirishning metodik imkoniyatlari tahlil qilingan. Ona tili ta’limida nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlar bilan bog‘lash, muammoli topshiriqlar, keyslar, ijodiy loyihalar va interfaol ta’lim vositalaridan foydalanishning ahamiyati asoslangan. Shuningdek, mustaqil ta’lim natijalarini baholash mezonlari hamda talabalarning o‘z bilimini mustaqil nazorat qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga doir metodik tavsiyalar ishlab chiqish masalalariga e’tibor qaratilgan.

ABOUT THE PAPER
Accepted: 2 October 2026
Approved: 5 October 2026
Volume: 19-B
Paper number: 39

KEYWORDS
independent study assignments, professional competence, methodology, professionalism, improvement

ANNOTATION
This article substantiates the pedagogical, psychological, and scientific-methodological prerequisites for improving independent learning and the system of learning tasks in mother tongue education. It examines the scientific and theoretical foundations for developing independent tasks in mother tongue subjects, taking into account the interrelationship between questions and learning tasks. The study introduces the concept of an exercise into the methodology of language teaching and examines it from a pragmatic approach. It also proposes a classification of exercises according to their functional purposes. Particular attention is paid to the practical implementation of the proposed approaches, the improvement of methods for teaching the content of mother tongue education, the development of a systematic framework of learning tasks, and the elaboration of effective methods for their application in the educational process. The article also explores ways to organize independent learning assignments aimed at developing students’ cognitive engagement, independent thinking, and professional readiness. It analyzes the methodological potential of classifying assignments according to their complexity, content, and performance characteristics, and designing them based on reproductive, exploratory, and creative learning activities. Particular attention is paid to integrating theoretical knowledge with practical situations in mother tongue education, as well as the use of problem-based tasks, case studies, creative projects, and interactive learning tools. Furthermore, the article addresses the development of assessment criteria for independent learning outcomes and methodological recommendations aimed at improving students’ ability to independently monitor and evaluate their own learning progress.

Kirish

Oliy ta’lim mazmuning hozirgi rivojlanish bosqichi global o‘zgarishlar bilan tavsiflanadi. Bo‘lajak mutaxassisni rivojlantirishning kompetensiyaga asoslangan modeliga o‘tish, nazariy bilimlar majmuasining aloqasiga emas, balki kompetensiya asosida ifodalangan ta’lim natijalariga e’tibor qaratish. Talabalarni sertifikatlash bo‘yicha davlat ta’lim standarti talablariga muvofiq kirish va joriy nazoratni, shuningdek oraliq sertifikatlashni o‘tkazish uchun baholash fondlari mablag‘lari yaratiladi. Natijada, o‘quv jarayonining diqqat-e’tibori nazorat va baholash komponentiga o‘tadi, bu esa o‘quv jarayonini tizimli ravishda kuzatib borish, diagnostika qilish va tuzatishga imkon beradi.

Agar biz vakolatlarni baholash haqida gapiradigan bo‘lsak, unda bu biz uchun hali ham muammo bo‘lib qolmoqda, chunki mavjud baholash tizimini o‘zgartirish kerak. Mutaxassislarni tayyorlashning kompetensiya modelini yaratishda ona til ta’lim mazmuni yutuqlarini, ta’limiy sifatini doimiy ravishda kuzatib borish va talabaning shaxsiy fazilatlari, ijodiy xususiyatlarini rivojlantirishga imkon beradigan innovatsion elektron baholash vositalaridan faol foydalanish kerak.

Nazariy jihatdan kasbiy kompetensiya – bu maxsus faoliyatni rivojlantirish, uni tahlil qilish usullari va mutaxasisslik ta’lim jarayonida uni rivojlantirish mexanizmi va amaliyotda metodik professionallikni takomillashtirish

natijasidir. Empirik ravishda, kasbiy kompetensiya xodimning kasbiy faoliyatni rivojlantirish sharoitida turli darajadagi murakkablikdagi kasbiy vazifalarni hal qilishga tayyorligi bilan tavsiflanadi va professionalning ideal modeli sifatida taqdim etiladi. Zamonaviy ta'lim makonida portifoliolar, testlar, ballarni baholash tizimi kabi talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish darajasini baholash vositalari asosida qo'llaniladi [2, 178-b.]

Adabiyotlar tahlili

Ona tili ta'limi mazmunini fundamental nazariy bilimlar bilan boyitish, talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirish hamda o'quv topshiriqlarini ilmiy-metodik jihatdan takomillashtirish masalalari pedagogika va ona tilini o'qitish metodikasiga oid ilmiy tadqiqotlarda muhim o'rin egallaydi. Mazkur yo'nalishda, avvalo, M.E. Axmedova va G'. Hamrayev hammuallifligidagi darslikda ona tili savodxonligini shakllantirish, til ta'limining mazmuni, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish hamda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Mualliflar tomonidan ona tili ta'limining mazmuni va uni o'qitish metodikasiga oid masalalarning tizimli bayon etilishi mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishda nazariy asos bo'lib xizmat qiladi [1, 15–28-b.]. M.E. Axmedovaning modul-kredit tizimida ona tili fanlaridan mustaqil topshiriqlar tuzish metodikasiga bag'ishlangan monografiyasida esa mustaqil ta'lim topshiriqlarining mazmuni, ularni shakllantirish tamoyillari, vaziyatli topshiriqlardan foydalanish imkoniyatlari va talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati xususida fikr yuritiladi. Ayniqsa, topshiriqlarni talabalarning bilim darajasi, mustaqil fikrlash imkoniyatlari va kasbiy faoliyatga tayyorgarligiga muvofiq ishlab chiqish zarurligi asoslanadi [2, 45–62-b.]. Ushbu yondashuv ona tili ta'limida mustaqil ishlarni oddiy takrorlash yoki tayyor ma'lumotlarni o'zlashtirish bilan cheklamasdan, nazariy bilimlarni tahlil qilish, umumlashtirish va amaliy vaziyatlarda qo'llashga yo'naltirish lozimligini ko'rsatadi.

Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari M.E. Axmedova va hammualliflar tomonidan tayyorlangan «Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti» darsligida ham muayyan darajada yoritilgan. Unda pedagogik jarayonning maqsadi, mazmuni, metodlari va ta'lim oluvchilarning faoliyatini tashkil etish masalalari o'zaro aloqadorlikda talqin qilinadi. Mazkur qarashlar mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishda didaktik izchillik, ta'lim maqsadlariga muvofiqlik va talabaning faol ishtirokini ta'minlash zarurligini anglatadi [3, 112–125-b.]. M.E. Axmedova va hammualliflarning pedagogik mahorat hamda kasbiy kompetentlikka oid o'quv-uslubiy qo'llanmasida esa bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish, pedagogik faoliyatda nazariy bilimlardan samarali foydalanish va metodik yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish masalalariga e'tibor qaratilgan. Bu jihatlar ona tili ta'limida tuziladigan mustaqil topshiriqlarning nafaqat fan mazmunini o'zlashtirishga, balki talabalarda kelajakdagi pedagogik faoliyat uchun zarur bo'lgan kasbiy sifatlarni shakllantirishga xizmat qilishi lozimligini asoslaydi [4, 35–48-b.].

Mustaqil ta'lim topshiriqlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida ishlab chiqishda vaziyatli topshiriqlarning nazariy va metodik xususiyatlarini o'rganish alohida ahamiyat kasb etadi. V.S. Avanesov pedagogik o'lchovlar nazariyasi va metodikasiga oid qarashlarida ta'lim natijalarini aniqlash, bilim va ko'nikmalarni baholash vositalarini ishlab chiqish masalalarini tadqiq etgan. Uning yondashuvlari o'quv topshiriqlarini faqat ma'lumotni eslab qolish darajasini aniqlash vositasi sifatida emas, balki ta'lim oluvchining bilimlarni qo'llash va muayyan vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatlarini baholash vositasi sifatida ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi [5]. A.A. Akulovaning vaziyatli topshiriqlarni konstruksiyalashga bag'ishlangan metodik qo'llanmasida o'quvchilarning kompetentligini baholashga xizmat qiladigan topshiriqlarni yaratish, ularning mazmunini real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash va muammoli savollar asosida ta'lim faoliyatini tashkil etish masalalari yoritilgan. Muallifning qarashlari ona tili fanlarida matn bilan ishlash, til hodisalarini izohlash, nutqiy vaziyatlarni tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarishga yo'naltirilgan topshiriqlarni ishlab chiqishda muhim metodik ahamiyatga ega [6].

Mustaqil ta'lim topshiriqlarini kognitiv faoliyat darajalariga muvofiq loyihalashtirishda amerikalik olim B. Blum tomonidan ishlab chiqilgan ta'lim maqsadlari taksonomiyasi muhim nazariy manba hisoblanadi. Olimning mazkur taksonomiyasida bilish, tushunish, qo'llash, tahlil qilish, sintezlash va baholash kabi aqliy faoliyat darajalari ajratib ko'rsatiladi. Ushbu tasnif ta'lim topshiriqlarini oddiy reproduktiv faoliyatdan murakkab ijodiy va tahliliy faoliyatgacha bosqichma-bosqich shakllantirish imkonini beradi [7, 18–24-b.]. Ona tili ta'limi nuqtayi nazaridan mazkur yondashuv talabalarning lingvistik tushunchalarni o'zlashtirishi, til birliklarining qo'llanish xususiyatlarini anglab yetishi, matnni tahlil qilishi, mustaqil fikr bildirishi va o'z nutqiy faoliyatiga baho berishi uchun topshiriqlar tizimini yaratishga asos bo'ladi. N.S. Kasatkina tomonidan vaziyatli topshiriqlarning bo'lajak pedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va baholash vositasi sifatidagi imkoniyatlari o'rganilgan. Muallif vaziyatli topshiriqlarning amaliy yo'naltirilganligi, muammoli vaziyatni anglash, tegishli bilimlarni tanlash va mustaqil yechim ishlab chiqish bilan bog'liq jihatlarini asoslaydi. Shuningdek, bunday topshiriqlar o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, ta'lim oluvchining mustaqil fikrlash faoliyatini faollashtirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi [8, 59–62-b.].

G.T. Xayrullin va N.D. Хмель tomonidan pedagogikaning nazariy masalalariga bag'ishlangan ma'ruza kursida mustaqil ta'lim faoliyatining mazmuni, uning ta'lim jarayonidagi o'rni va talabalarning individual imkoniyatlarini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Mualliflarning qarashlari mustaqil ishlarni tashkil etishda talabaning bilim olishga bo'lgan ehtiyoji, faolligi va shaxsiy mas'uliyatini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi [9, 75-b.]. V.A. Slastenin, I.F. Isaev va Ye.N. Shiyanovlarning pedagogikaga oid tadqiqotlarida ta'lim jarayonining yaxlitligi, pedagogik faoliyatning mazmuni, o'qituvchi va talaba munosabatlari hamda mustaqil faoliyatni tashkil etishning didaktik jihatlari yoritilgan. Ushbu ilmiy qarashlar mustaqil ta'lim topshiriqlarini talabaning faqat individual faoliyati sifatida emas, balki pedagogik maqsad, mazmun, metod va nazorat vositalari bilan uzviy bog'langan ta'lim jarayoni sifatida tashkil etish zarurligini anglashga yordam beradi [10, 145–158-b.].

A.K. Mukasheva, M.N. Mustafina va R.K. Shatanovalarning kredit ta'limi tizimida talabalar mustaqil ishini tashkil etishga oid qarashlarida o'quv faoliyatini rejalashtirish, mustaqil bilim olishni yo'lga qo'yish va talabalarning o'zlashtirish darajasini nazorat qilish masalalari muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuvlar mustaqil ta'lim topshiriqlarining mazmunini kredit-modul tizimi talablariga moslashtirish, ularning bajarilish ketma-ketligini belgilash va kutilayotgan ta'lim natijalarini aniqlashtirish zarurligini ko'rsatadi [11]. L.P. Alekseyeva va hammualliflarning talabalar mustaqil ishini ta'minlashga bag'ishlangan maqolasida mustaqil faoliyatning samaradorligi o'quv-metodik materiallar, topshiriqlarning aniq belgilanishi, axborot manbalaridan foydalanish va pedagogik nazoratning to'g'ri tashkil etilishiga bog'liqligi yoritilgan. Mualliflar tomonidan ilgari surilgan yondashuvlar mustaqil topshiriqlarni ishlab chiqishda talaba uchun zarur yo'riqnoma, baholash mezonlari va metodik ko'rsatmalarni taqdim etish muhimligini anglatadi [12, 88-b.].

B.T. Lixachyovning pedagogikaga oid ilmiy qarashlarida ta'lim va tarbiya jarayonining yaxlitligi, shaxsning intellektual hamda ma'naviy rivojlanishi, pedagogik

faoliyatning mazmuni va metodik asoslari masalalari yoritilgan. Mazkur nazariy qarashlar mustaqil ta'limni faqat bilimlarni o'zlashtirish jarayoni bilan chegaralamasdan, talabaning shaxsiy pozitsiyasi, mas'uliyati va ijodiy imkoniyatlarini rivojlantiruvchi pedagogik vosita sifatida baholashga imkon beradi [13, 215–230-b.]. N. Umarovaning talabalar yozma nutqini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish metodikasiga bag'ishlangan dissertatsiyasida yozma nutqni shakllantirish, nutqiy faoliyatni takomillashtirish va ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish masalalari tadqiq etilgan. Mazkur ishning ona tili ta'limi uchun ahamiyati shundaki, mustaqil topshiriqlar talabalarning yozma fikrlash, matn yaratish, o'z fikrini izchil ifodalash va til vositalaridan maqsadga muvofiq foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilishi mumkin [14].

E.S. Polat tahriri ostida nashr etilgan pedagogik va axborot texnologiyalariga bag'ishlangan ilmiy to'plamda ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, axborot resurslaridan foydalanish, loyiha faoliyatini tashkil qilish va o'quvchilarning mustaqil izlanishlarini rag'batlantirish masalalari yoritilgan. Ushbu qarashlar ona tili ta'limida elektron manbalar, multimedia materiallari, taqdimotlar va interfaol topshiriqlardan foydalanishning metodik imkoniyatlarini belgilashda muhim ahamiyatga ega [15]. P.I. Pidkasistiy tahriri ostidagi «Pedagogika» asarida ta'lim jarayonini tashkil etish, o'quv faoliyatining mazmuni, didaktik metodlar va mustaqil bilish faoliyatining pedagogik asoslariga e'tibor qaratiladi. Mazkur ilmiy yondashuvlar mustaqil topshiriqlarni talabaning bilish ehtiyojlari va ta'lim maqsadlari bilan uyg'unlashtirish, ularni izchil va maqsadli tashkil etish zarurligini asoslaydi [16]. Abay nomidagi Qozog'iston milliy pedagogika universiteti pedagogika kafedrasi tomonidan tayyorlangan ma'ruzalar kursida ham pedagogik jarayonning nazariy asoslari, ta'lim mazmuni, o'qitish metodlari va talabalar faoliyatini tashkil etish masalalari ko'rib chiqilgan. Bu qarashlar mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishda umumdidaktik tamoyillarga tayanish hamda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lashning ahamiyatini ko'rsatadi [17, 120–135-b.].

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda ona tili ta'limi mazmunini fundamental nazariy bilimlar asosida rivojlantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarini tuzishning pedagogik va metodik asoslarini aniqlashga yo'naltirilgan tizimli yondashuvga tayanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarni o'rganish, qiyosiy-tahliliy tahlil, umumlashtirish, tasniflash, pedagogik kuzatish hamda tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishda B. Blum taksonomiyasining bilish, tushunish, qo'llash, tahlil, sintez va baholash bosqichlari metodik asos sifatida olindi. Shuningdek, topshiriqlarni reproduktiv, qisman izlanuvchan va ijodiy faoliyat darajalariga ajratish, vaziyatli topshiriqlar orqali nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash tamoyillariga e'tibor qaratildi. Olingan ma'lumotlar tahlili asosida mustaqil ta'lim topshiriqlarini tuzish, bajarish va baholashning metodik imkoniyatlari umumlashtirildi.

Natijalar

Zamonaviy baholash vositalari mutaxasisga tayyorgarlikning mazmuni va faoliyat tarkibiy qismlarini aniqlashi kerak, bu vakolatlarni namoyish qilishni yoki ularni muayyan vaziyatda qo'llashni nazarda tutadi. Vaziyatli vazifa sifatida bunday baholash vositasi yuqoridagi barcha talablarga javob beradi deb hisoblaymiz. Vaziyatli vazifalarni nazorat materialining yangi istiqbolli turi sifatida birinchi eslatish V.S.Avanesovning ishlarida keltirilgan. U predmetlarning bilim va ko'nikmalarini amaliy, ekstremal va boshqa vaziyatlarda harakat qilishga sinash uchun ishlab chiqilgan bunday vazifalarni situatsion deb ataydi [5].

Vaziyatli vazifalar muammoli bo'lib, faoliyat usulini aniqlash va tushunishga qaratilgan.

Vaziyatli muammoni hal qilishda o'qituvchi va talabalar turli maqsadlarni ko'zlaydilar:

-talabalar uchun ushbu vaziyatga mos yechimni topish;

-o'qituvchi uchun — talabalarning faoliyat uslubini va uning mohiyatini anglashni o'zlashtirish [6].

Kompyuter testlarini ishlab chiqishda ishtirok etgan mualliflar ikkita atamadan foydalanadilar:

"vaziyatli vazifa" va "vaziyatli muammo" ularning tushunchasida ushbu atamalar bilan belgilangan ob'ektlar faqat qiyinchilik darajasi bilan farq qiladi.

Shunday qilib, "vaziyatli vazifa" tushunchasining ozgina talqinlarini tahlil qilish bizni ushbu konsepsiyani muallifning formulasini taklif qilish zarurligiga olib keldi. Vaziyatli vazifa deganda biz talabalar o'quv predmeti mazmunini ongli ravishda o'zlashtirishlari uchun amalda muhim vaziyatni hal qilishga qaratilgan shart-sharoitlarni o'z ichiga olgan o'qitish va baholash vositasi tushuniladi. Vaziyatli vazifaning o'ziga xosligi, bizningcha, aniq amaliyotga yo'naltirilgan xarakterga ega ekanligi yotadi, lekin uni hal etish uchun ma'lum bir mavzu bo'yicha aniq bilimlar zarur.

Vaziyatli vazifalarning har xil turlari bilan ularning barchasi odatiy tuzilishga ega. Qoida tariqasida, vazifa quyidagilarni o'z ichiga oladi:

– sarlavha (afzalroq yorqin, diqqatni jalb qilish);

– vaziyatli-ish, muammo, hayotiy voqea;

– shaxsan muhim kognitiv savol;

– ushbu masala bo'yicha turli xil usullar bilan taqdim etilgan ma'lumotlar (matn, jadval, grafik, statistika);

– vazifa bilan ishlash uchun savollar yoki vazifalar.

Ushbu vazifalarda talabalar uchun vazifalar turli xil murakkablik darajalaridan iborat (tanishishdan baholashgacha), bu talabalarning individual xususiyatlarini, shuningdek o'quv guruhining xususiyatlarini hisobga olishga imkon beradi.

Vaziyatli vazifalar Amerikalik olim B. Blum tomonidan ishlab chiqilgan taksonomiyaga asoslangan axborot bilan ishlashning eng universal usullarini rivojlantirishga qaratilgan kategoriya. Vaziyatli vazifalarni hal qilish ketma-ket bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi: maqsad, faollashtirish, muammo, vositalarni tanlash, nazariy, samarali, umumlashtirish. Vaziyatli vazifalar-bu bir qator funksiyalarni birlashtirgan yangi avlod o'qitish texnikasi. Keling, ularning qisqacha tavsifini beramiz

- talabalarning bilim faoliyatini tashkil etish funksiyasi-bilimlarni o'zlashtirishga hissa qo'shadigan vaziyatli vazifalar;

- talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish funksiyasi–mustaqil ravishda bilim olishga, ko'p bosqichli vazifalar yordamida yutuqlarini tekshirishga, natijalarni qayd etishga imkon beradigan vaziyatli vazifalar;

-tuzatuvchi funksiya ish natijalarini baholashga imkon beradigan vaziyatli vazifalar, kerakli tuzatish ishlari [7].

Pedagogik jarayon o'zaro bog'liq, o'zaro davom etuvchi vaziyatli vazifalarning uzluksiz zanjiri sifatida qaralishi mumkin. Bular o'quv jarayonining eng harakatchan, tez o'zgaruvchan elementlaridir. Vaziyatli vazifalarning tuzilishi tashqi tomondan sodda. Unga o'qituvchi, talaba, ularning hissiy va intellektual o'zaro ta'siri kiradi. Ammo N. Kasatkina bunday soddalik aldamchi, chunki u o'qituvchi va talabaning ikki murakkab ichki dunyosining birgalikdagi harakatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, vaziyatli vazifalarning imkoniyatlari o'qituvchi to'g'ri javob manbai sifatida emas, balki bilim va harakat usullarini o'zlashtirishda yordamchi sifatida harakat qilganda, o'qituvchi va talaba munosabatlarini teng o'zaro ta'sir yo'nalishi bo'yicha o'zgartirish qobiliyatidan iborat [8, 59-62].

Tajribalarimiz jarayonida amaliyotda qo'llanilib kelinayotgan o'quv qo'llanma va darsliklar aynan ona tili ta'lim mazmunini boyitish, "Ona tili o'qitish metodikasi", "Ona tili ", "O'zbek tili o'qitish metodikasi"fanlarini baholash vositalari fondini ishlab chiqib, biz talabalarga darslik matni va taklif qilingan qo'shimcha ma'lumot manbalarini

o‘rganishlari, berilgan savollarga javob topishlari, tajribalar o‘tkazishlari, bilimlarni tahlil qilish va sintez qilishda ijodiy qobiliyatlarni namoyon etishlari uchun quyi va yuqoridagi vazifalarni tanladik va tuzdik, ularning bahosi, ya’ni ushbu pedagogik-metodik yondashuv tufayli talabalar nimanidir o‘rganishni bilib oldi, bu yangi va olingan bilimlarni kelajakda amalda ham, kundalik hayotda ham qo‘llaydi.

Natijada, biz ishlab chiqqan barcha vaziyatli vazifalar o‘zbek tili modulida o‘z vakolatini rivojlantirish darajalariga muvofiq **uch darajaga** bo‘linadi.

Birinchi darajadagi vazifalar: bunday muammoni hal qilish uchun bitta nazariy fakt talab qilinadi (darsliklarni sifatli spiralsimon tamoyil asosida ko‘paytirish darajasi) va psixologik bilish darajalari asosida amalga oshirish,

Ikkinchi darajadagi vazifalar: darsliklarda yechim bir nechta didaktik-pedagogik g‘oyalarni, pedagogik-metodikaning turli bo‘limlaridan olingan bilimlarni, shuningdek shaxsiy tajribani (pedagogik, metodik va didaktik talablarni tushunish darajasi) birlashtirishni talab qiladi.

Uchinchi darajadagi vazifalar: yechim vaziyatning pedagogik modelini qurishda, yangi materialni o‘rganishda, bitta vaziyatli muammoni hal qilishning bir necha usullarini izlashda (aks ettirish darajasi tadqiqotda) bunda asosan kreativ tadqiqot yondashuvini talab qiladi. Vaziyatli muammoni hal qilish jarayoni har doim talabaning o‘quv jarayonidan tashqarida, pedagogik amaliyot maydoniga “chiqishini” o‘z ichiga oladi, bu esa vaziyat vazifasini bo‘lajak o‘qituvchilarni mimik, pantomimik va verbal, noverbal ta’sir etishini haqiqiy amaliy faoliyatga tayyorlash vositasiga aylantirishga imkon beradi. (Pedagogik mahoratning barcha mexanizmidan foydalaniladi) [2, 178-b.].

Baho qo‘yishda OTMda o‘qituvchi quyidagilarni hisobga oladi

– dars mashg‘ulotlari mashg‘uloti mavzusi bo‘yicha o‘quv materialini bilishning to‘liqligi (modul);

– materialning mantiqiy taqdimoti;

– javobning asosliligi, mustaqil fikrlash darajasi;

– nazariy holatlarni amaliyot bilan, shu jumladan kelajakdagi kasbiy faoliyat bilan bog‘lash qobiliyati. (Innovatsion texnologiyalar, tezkor savol-javob, interfaol metodlar asosida amalga oshiriladi. Ilovada berilgan).

Shunday qilib, o‘quv jarayonida vaziyatli vazifalardan foydalanish kelajakdagi ta’limda o‘qituvchilarning kasbiy faoliyati uchun motivatsiyasini rivojlantirishga, faoliyat asosida shaxsan muhim muammolarni hal qilish uchun mavzu bilimlarini yangilashga, o‘qituvchi va talabalar o‘rtasida hamkorlik muhitini yaratishga imkon beradi.

Talabalarning guruhdan tashqari mustaqil ta’lim topshiriq ish turlari mavjud:

-berilgan mavzular bo‘yicha insholar tayyorlash va yozish hamda talabaga mavzu tanlash huquqi beriladi;

-muammoli kitoblardan shartlardan foydalangan holda vaziyatli muammolarni mustaqil hal qilish, javob standartlarini taqdim etgan holda vazifalarni tuzish;

-adabiy manbalarni tanlash va o‘rganish, davriy nashrlar bilan ishlash;

-universitet doirasida ham, boshqa oliy o‘quv yurtlarida ham ilmiy-amaliy anjumanlarda ishtirok etishga tayyorgarlik;

-alohida mavzularning multimediali taqdimotlarini loyihalash, ma’ruzalarning taqdimot jo‘rligida;

-diagrammalar, jadvallar, krossvordlar, test topshiriqlari tayyorlash. Mustaqil ishning alohida o‘rni quyidagi sabablar bilan belgilanadi [9, 75].

Har bir talabaning individual xususiyatlari va qobiliyatlaridan maqbul foydalanishga imkon beradi:

- bilimlarni aqidalarga aylantirishga ko‘maklashadi;

-aniqlik, tashkilotchilik, tanqidiy va tahliliy tushunishni, mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi;

-kasbiy faoliyatga tayyorgarlikni, o‘z fikrini, ijodkorligini, individualligini ta’minlaydi.

Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlari ishining maqsadi fundamental bilimlarni, kasbiy ko‘nikma va profildagi faoliyat ko‘nikmalarini, ijodiy va ilmiy-tadqiqot faoliyatidagi tajribalarni o‘zlashtirishdir.

O‘quv jarayonida talaba nafaqat o‘quv dasturini o‘zlashtirishi, balki mustaqil ishlash ko‘nikmalarini ham egallashi kerak - u o‘z ishini rejalashtirishi va bajarishi kerak. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi o‘quv rejalari va dasturlarini amalga oshirishda dars mashg‘ulotidan tashqari ishlarning asosiy shakllaridan biri bo‘lib, o‘qituvchining bevosita rahbarligisiz, lekin uning topshirig‘iga binoan va uning nazorati ostida amalga oshiriladigan individual yoki jamoaviy ta’lim faoliyati sifatida tavsiflanadi.

Mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi mustaqillik, mas’uliyat va tashkilotchilikni rivojlantirishga, ta’lim va kasbiy darajadagi muammolarni hal qilishda ijodiy yondashishga yordam beradi. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi har bir talaba uchun majburiydir va o‘quv rejasi bilan belgilanadi. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlari ishlarining shakllari va hajmi talabalarning tayyorgarlik darajasini hisobga olgan holda o‘quv fanlarining ish dasturlarini ishlab chiqishda fanning mazmuni bilan belgilanadi [3].

Mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi o‘zining xususiyatlari, turlari, shakllari bo‘yicha ko‘p o‘lchovli bo‘lishi mumkin, bu haqiqatan ham, faqat ba’zi hollarda u jonli mustaqil, boshqalarida esa pardali-mustaqil va uni quyidagi belgilar bilan rus olimlari Slastyon V.A., Isaev I.F., Shiyanov Ye.N tavsiflaydi [10].

1) pedagogik maqsad-ta’limiy yoki test;

2) aniq vazifalar, masalani nazariy o‘rganish, hodisaning xususiyatlarini kengaytirish, metodikani o‘zlashtirish, metodni sinash, diagramma tuzish, grafik tuzish;

3) talaba faoliyatining tabiati:

-reproduktiv, eslab qolish va tushunishni talab qiladigan-ma’ruza, kitob, kompyuterlarda ma’lumotlarni o‘zlashtirish va ko‘paytirish;

-ayrim o‘zgartirishlar bilan “standart” bo‘yicha ishlarni bajarish;

-ilgari o‘rganilgan materialni bilishni va ba’zi bog‘liqliklarni o‘rnatish qobiliyatini talab qiladigan qisman qidiruv ishlari;

-ijodiy ish-vaziyatli masalalar masalasini hal qilish, ishbilarmonlik o‘yinining bir turi.

4) mustaqillik darajasi talaba faoliyatining tabiatiga xosdir, reproduktiv ish minimal mustaqillikni, o‘rta - rekonstruktiv-o‘zgaruvchan, maksimal - ijodiy talab qiladi.

5) shakliga ko‘ra-kitob, referat, ma’ruza, asboblar va jihozlar bilan:

-assimilyatsiya;

-umumlashtirish-chegara nazorati, imtihonga tayyorgarlik ko‘rishda amalga oshiriladi;

-namoyish-seminar yoki laboratoriya darslikda ishlash yoki javob;

-ilova-nazariy, matematik, uslubiy muammolarni hal qilishda bilimlardan foydalanish-mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi ularni birlashtirishni o‘z ichiga oladi. Talabalarning yangi materialni mustaqil o‘rganishini ta’minlaydigan ko‘nikmalarni rivojlantirish bo‘yicha ishlar dars mashg‘ulotlari boshlanishi kerak Mukasheva A.K. Mustafina M.N., Shatanova R.K. degan. Siz guruhni u yoki bu darslik materialini mustaqil o‘rganishga taklif qilishingiz mumkin. Bunday ishlarni amalga oshirish uchun, birinchidan, o‘qituvchi har bir talabaning bunga tayyor ekanligiga ishonch hosil qilishi, ikkinchidan, talaba bu ishni amalga oshirgandan so‘ng aynan nimani bilishi va bajara olishi kerak [12].

Dastlabki mustaqil ta’lim topshiriqlari og‘zaki va yozma mashqlar tizimi asosida o‘qituvchi ushbu ishda mustaqillikni ta’minlash uchun zarur bazani tayyorlashi kerak. Talabalarni yo‘naltiradigan va ushbu ishning yakuniy maqsadiga olib keladigan maxsus savol va topshiriqlar oldindan yozuv taxtasiga yozilishi (yoki ekranga loyihalanishi) mumkin. Agar darsliklar yuzasidan savollar bo‘lsa, siz ushbu materialni o‘rganish asosida talaba qaysi

savollarga javob berishi kerakligini ko‘rsatishingiz mumkin. Darsliklarda qayd etilgan, dars mashg‘ulotlari jarayonida talabalar orasida savollar bermaganini aniqlab, siz dars mashg‘ulotlarini to‘g‘ridan-to‘g‘ri javob bermaganlarni ham taklif qilishingiz mumkin va shuning uchun ba’zi talabalarning fikrlari talab qilinadi. Ehtimol, barcha talabalar ularga javob bera olmaydilar. Biroq, yangi materialni o‘rganish bo‘yicha har bir mustaqil ish, albatta, o‘rganilgan narsalarni tushunish bilan yakunlanishi kerak.

Muhokama

Darsliklardagi topshiriqlar, mustaqil o‘rganilgan material shu yerda sobit bo‘lishi maqsadga muvofiqdir. Bunday holda, faqat alohida talabalar uni uyda tayyorlashlari va takrorlashlari kerak va uy vazifasi bilan ortiqcha yuk bo‘lmaydi. Talaba uy vazifasiga qancha vaqt sarflashi kerakligi haqidagi savol ko‘p jihatdan talabaning darslik materialini qanday tushunishiga va uning qanday o‘rnatilganligiga bog‘liq. **(***Mavzu yuzasidan dars mashg‘ulotlaridan foydalanib 10 ta murakkab, o‘rtacha savollar tuzib, shu savollarga javob tayyorlab kelish vazifasi yuklatiladi)* bu, o‘z navbatida, talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlarini ishlash qobiliyatlari va o‘quv ishlari ko‘nikmalarining mavjudligi bilan ta’minlanadi.

Mustaqil ta’lim topshiriqlari ishini tashkil etishda muhim nuqta uslubiy va axborot ta’minotidir, ya’ni, faqat darslikdan tashqari, laboratoriya jihozlaridan olinadigan narsalarni moddiy-texnik ta’minotni amalga oshirish kerak.

Mustaqil ta’lim topshiriq ishlarni tashkil etish uchun quyidagi shartlar zarur

-talabalarning mustaqil ta’lim topshiriq ishlariga tayyorligi;

-zarur o‘quv, uslubiy va ma’lumotnoma materiallarining mavjudligi;

- konsalting yordam.

Mustaqil ishni boshqarish masalasida mustaqil ta’lim topshiriq ishining maqsadi aniq rivojlantirilishi kerak va biz ishlayotgan kichik kurslarda uni malakaviy xususiyat talablariga yaqinlashtirish mumkin - o‘rganish, metodologiyani o‘zlashtirish, adabiyotda topish, eslatma olish, murojaat qilish kerak.

Shuni ta’kidlash kerakki, mustaqil ta’lim topshiriq ishlarini rejalashtirishda ona tili ta’lim mazmunida savodxonlik darajasi uni amalga oshirish sifatiga va nazoratda baholashga bog‘liq. Mustaqil ta’lim topshiriqlari ishlarini nazorat qilish nafaqat tekshirish xarakterida, balki tarbiyaviy bo‘lishi kerak.

Nazorat shakllari juda xilma-xildir:

-Savollar sifatini nazorat qilish;

-testlar bo‘yicha nazorat;

-guruhli seminar, munozara.

Biroq, har qanday nazorat quyidagi talablarga rioya qilishi kerak:

-belgilangan muddatlarda nazorat qilish;

-individuallik;

-obyektivlik;

-nazoratning chuqurligi va to‘liqligi, chunki yuzaki nazorat mustaqil ishning ahamiyatini kamsitadi va natijada talabaning noroziligiga sabab bo‘ladi;

-talabaning xatolarning mohiyatini tushunishi va ularni tuzatish zarurligini anglashi [12, 88-b.].

Shunday qilib, tavsiya etilgan mustaqil ish usullaridan keng foydalanish, aqliy va amaliy faoliyatni rag‘batlantirish, talabaning intellektual fazilatlarini rivojlantiradi, kelajakda uning doimiy bilimlarni egallashga bo‘lgan intilishini ta’minlaydi.

Pedagogikada inson tafakkurida kechadigan jarayonlar va amaliy harakatlar hisobga olinib *bilim, ko‘nikma, malaka, kompetensiya* kabi muayyan pedagogik kategoriyalar bilan ifodalandi. Bundan tashqari amerikalik olim Benjamin Blum tomonidan bilish jarayoni bosqichlarining nazariy modeli ishlab chiqilgan. [7] Unga binoan kognitiv jarayonlar quyidagi darajalardan iborat:

1. Bilish (mustaqil ta’lim topshiriqlari)
2. Tushunish (mustaqil ta’lim topshiriqlari)
3. Qo‘llash (mustaqil ta’lim topshiriq)
4. Tahlil (mustaqil ta’lim topshiriq)
5. Sintez (mustaqil ta’lim topshiriq)
6. Baholash (mustaqil ta’lim topshiriq)

Yuqoridagilardan ko‘rinib turibdiki, bilish, qabul qilish jarayoni o‘ziga xos hodisa bo‘lib, ona tili ta’lim mazmunida talabalarning o‘qib tushunish malakasini baholash mezonlarini belgilash, ularga asos bo‘luvchi kognitiv ko‘nikmalarni aniqlash ham o‘ziga xoslikni, alohida yondashuvni, tajriba-sinovga tayanilgan xulosaga asoslanishni talab etadigan jarayon. O‘qituvchi tomonidan materialning taqdimotini bilim, ko‘nikma va malakalarni egallash uchun talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlari bilan oqilona birlashtirish kerak. Buning uchun har bir o‘qituvchi egallashi lozim bo‘lgan yuksak mahorat talab etiladi. Respublikada milliy ta’lim dasturlarini xalqaro miqyosda tan olish, talabalar va o‘qituvchilarning akademik harakatchanligini mustahkamlash, shuningdek, ta’lim sifatini oshirish va oliy va oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’limning barcha darajalari va bosqichlarining uzluksizligini ta’minlash maqsadida kredit texnologiyasi joriy etilmoqda [1, 380-b].

TMI shakllari:

Xulosa – A10 formatidagi 12-4 sahifada, TNR shriftida 14 ta mavzuni tanqidiy ko‘rib chiqish yoki taqdim etish. Tuzilishi an’anaviy: sarlavha sahifasi, kirish, asosiy qism, xulosalar, foydalanilgan manbalar ro‘yxati. Abstrakt guruhda muhokama uchun o‘rtaga qo‘yilishi mumkin.

Hisobot 3-5 daqiqa davom etadigan mavzuning asosiy qoidalarining qisqacha mazmuni.

Sinopsis – bu standart formatdagi ish kitobining 2-4 betida asosiy tushunchalarni ajratish bilan berilgan mavzuning qisqacha tavsifi.

Glossariy – berilgan mavzu bo‘yicha tushuncha va atamalar lug‘ati bo‘lib, jadvalda joylashtirilgan.

Keys – bu guruh tahlili paytida yechimni talab qiladigan vaziyat. Guruh 3-4 kishidan iborat bo‘lib, ular muammoni mustaqil muhokama qiladilar va uni hal qilish yo‘llarini ishlab chiqadilar. Qaror natijalari umumiy guruhda yakuniy hisobotning taqdimoti shaklida taqdim etiladi. Hisobot – bu o‘rganish davomida olingan natijalar, asosiy muammolar va ishlab chiqish bo‘yicha takliflarning yozma va og‘zaki tavsifi.

Taqdimot – bu turli xil texnik vositalar yordamida ham, ularsiz ham ma’lumotlarni taqdim etish shakli. Qoida tariqasida, yangi g‘oyalar, loyihalar, xizmatlar va boshqalar. taqdim etiladi. Unda matn, unga illyustratsiyalar kiritilgan va yagona grafik uslubda yaratilgan.

Loyiha – bu shaxsan yoki guruhda amalga oshiriladigan kerakli ma’lumotlarni qidirish, yig‘ish va tahlil qilishni o‘z ichiga olgan mavzu bo‘yicha tadqiqot.

Bahs – bu mavzuning oldindan tayyorlangan masalalarini xulosa bilan muhokama qilish.

Hozirgi kunda amalga oshirilayotgan oliy ta’limni isloh qilish o‘rganish, joriy etish ta’lim paradigmasiga o‘tish bilan bog‘liqdir. Bugungi kunda bo‘lajak mutaxassislarni OTMda va o‘z-o‘zini tarbiyalashga tayyorlash, ularning bilimlarini mustaqil ravishda olish va to‘ldirish, turli xil ma’lumotlar oqimini mohirlik bilan va tezda boshqarish zarurligini rivojlantirish dolzarbdir:

- texnik, ma’lumotnoma, ilmiy. Bunga talabalarning mustaqil ta’lim topshiriq ishlari asosida erishish mumkin. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriq ishining rolini kuchaytirish OTMda o‘quv jarayonini tashkil etishni tubdan qayta ko‘rib chiqishni anglatadi, bu o‘rganish talabaning o‘z-o‘zini rivojlantirish qobiliyatini o‘stirish, olingan bilimlarni ijodiy qo‘llash, moslashish usullari, zamonaviy dunyoda professional faoliyat. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriq ishlari ko‘plab olimlar tomonidan o‘rganiladi.

Demak, N. Umarova mustaqil ishlarni bir necha aspektlarda ko‘rib chiqadi:

- ijtimoiy;
- didaktik;
- psixologik;

- tarbiyaviy; U haqli ravishda oliy ta’limning vazifasi, avvalo, talabalarni o‘z bilimlarini mustaqil to‘ldirishga va takomillashtirishga o‘rgatishdan iborat ekanligini ta’kidlaydi. Shuning uchun mustaqil ish asosida universitet oldida turgan ijtimoiy muammo - talabalarni o‘qishga o‘rgatish hal etiladi [14].

Didaktik jihatdan mustaqil ish bilim, ko‘nikma va malakalarni egallashning asosiy usullaridan biri hamda ta’limning tashkiliy shakllaridan biri vazifasini bajaradi. Pedagogik-psixologik jihatdan talabaning mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi, avvalambor, bilim, ko‘nikma va malakalarni mustaqil egallashga qaratilgan bilim jarayonlari tizimidir. Bundan mustaqil ishning tarbiyaviy roli shundan iboratki, u bo‘lajak mutaxassisning shaxsiy fazilatlarini tarbiyalashning faol vositasi hisoblanadi [14]. E.L.Belkin talabalar mustaqil ta’lim topshiriqlari ishining pedagogik asoslarini belgilaydi. [13] V.A.Belovolov va S.P.Belovolovalar talabalar mustaqil ta’lim topshiriqlari ishini tashkil etish va mazmuni masalalarini ko‘rib chiqadilar [15].

“Mustaqil ta’lim topshiriqlari ishi” tushunchasi mualliflar tomonidan “mustaqil ta’lim topshiriqlari” tushunchasiga qanday mazmunda kiritilganiga qarab turli ma’nolarda qo‘llaniladi:

- talaba o‘qituvchining bevosita ishtirokisiz ishni o‘zi bajaradi;

- talaba mustaqil fikrlaydi, o‘quv materialiga o‘zini yo‘naltiradi;

- o‘quv yuklamasini majburiy dars mashg‘ulotlarilarga va guruhdan tashqari ishlarga ajratadigan ko‘plab tadqiqotchilar ikkinchisini mustaqil deb atashadi.

Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriq ishlarini talaba o‘qituvchining bevosita ishtirokisiz olib boradigan, o‘zi rejalashtiradigan va bajaradigan o‘quv jarayonining bir qismi sifatida belgilash an’anaviy bo‘lib qoldi.

Xulosa

Oliy ta’lim tizimida talabalarni mustaqil ta’lim topshiriqlari ta’lim olishga o‘rgatish hamda ularning faoliyatini baholash bo‘yicha kredit-modul tizimiga o‘tilmoqda. Bunday sharoitda talabalar, asosan, o‘qituvchilar tomonidan platformaga yuklangan, talabalar uchun taqdim qilingan topshiriqlarni mustaqil bajaradilar. Ta’limda talabalarni mustaqil ta’lim topshiriqlariga o‘rgatishning eng samarali yo‘li – bu o‘quv topshiriqlarini talaba mustaqil izlanishiga mo‘ljallab tuzib olish mexanizmi ishlab chiqilishi lozim. Bo‘lajak mutaxassislar ona tili o‘quv predmeti asosida mustaqil ishlashga, o‘z fikrini og‘zaki va yozma shakllarda ravon va ta’sirchan ifodalay olish ko‘nikmalarini rivojlantirish bugungi ta’lim oldida asosiy vazifa sifatida turibdi. Zero, talabalarni ma’rifatli, bir so‘z bilan aytganda barkamol shaxs sifatida tarbiyalashga alohida ahamiyat berilishi talab etilmoqda. Bu jarayonda yosh avlodning jamiyat rivojiga mos bilim, ko‘nikma va malakalar sohibi bo‘lishi muhimligini ta’kidlash lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Axmedova M.E., Hamrayev G‘. va boshq. Ona tili savodxonligi va uni o‘qitish metodikasi: boshlang‘ich ta’lim fakulteti talabalari uchun darslik. – Toshkent: Baraka biznes MCHJ, 2024. – 380 b.
2. Axmedova M.E. Modul-kredit tizimida ona tili fanlaridan mustaqil topshiriqlar tuzish metodikasi: monografiya. – Toshkent: Zuxra Baraka Biznes, 2025. – 178 b.
3. Axmedova M.E. va boshq. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti: darslik. – Toshkent: Zuxra Baraka Biznes, 2024. – 380 b.
4. Axmedova M.E. va boshq. Pedagogik mahorat va tibbiy pedagogikaning kasbiy kompetentligi: o‘quv-uslubiy qo‘llanma. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi, 2021. – 127 b.
5. Аванесов В.С. Теория и методика педагогических измерений: лекции.
6. Акулова А.А. Конструирование ситуационных задач для оценки компетентности учащихся: учебно-методическое пособие для педагогов школ. – 2008.
7. Bloom B.S. (ed.). Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain. – New York: Longman, 1956.
8. Касаткина Н.С. Ситуационная задача как средство оценивания уровня сформированности профессиональных компетенций будущих педагогов // Образование: прошлое, настоящее и будущее: материалы III Международной научной конференции. – Краснодар: Новация, 2017. – С. 59–62.
9. Хайруллин Г.Т., Хмель Н.Д. Педагогика: курс лекций. – Алматы: АГУ им. Абая, 2003. – С. 75.
10. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика. – М.: Академия, 2004.
11. Мукашева А.К., Мустафина М.Н., Шатанова Р.К. Самостоятельная работа студентов в кредитной системе обучения.
12. Алексеева Л.П. и др. Обеспечение самостоятельной работы студентов // Специалист. – 2005. – № 6. – С. 88.
13. Лихачев Б.Т. Педагогика: курс лекций: учебное пособие. – М.: Прометей, 1992. – 528 с.
14. Умарова Н. Талабаларнинг ўзбекча ёзма нутқини ўстиришда замонавий технологиялардан фойдаланиш методикаси: педагогика фанлари номзоди илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. – Тошкент, 2007.
15. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / под ред. Е.С. Полат. – М., 2002.
16. Педагогика / под ред. П.И. Пидкасистого. – М., 1998.
17. Педагогика: курс лекций / кафедра педагогики КазНПУ им. Абая. – Алматы: Нурлы Алем, 2003. – 368 с.